

DOSSIER 5

📖 LE PASSÉ COMPOSÉ (Минулий час доконаного виду)

Passé composé – складний минулий час дійсного способу, що позначає завершену у минулому дію.

🔗 Утворення:

Passé composé – складний час, в утворенні якого беруть участь два дієслова – допоміжне (**avoir** або **être**) і смислове (відмінюване), від якого утворюється дієприкметник минулого часу (**participe passé**):

AVOIR/ÊTRE + **participe passé**
у теперішньому часі дійсного способу (présent de l'indicatif) смислового (відмінюваного) дієслова

Зразок відмінювання у <i>passé composé</i>		
дієслова I групи (допоміжне дієслово avoir)	дієслова I групи (допоміжне дієслово être)	займенникові дієслова I групи (допоміжне дієслово être)
J'ai donné	Je suis arrivé(e)	Je me suis adressé(e)
Tu as donné	Tu es arrivé(e)	Tu t'es adressé(e)
Il/ Elle/ On a donné	Il est arrivé	Il s'est adressé
Nous avons donné	Elle est arrivée	Elle s'est adressée
Vous avez donné	Nous sommes arrivé(e)s	Nous nous sommes adressé(e)s
Ils/ Elles ont donné	Vous êtes arrivé(e)s	Vous vous êtes adressé(e)s
	Ils sont arrivés	Ils se sont adressés
	Elles sont arrivées	Elles se sont adressées
дієслова II групи (допоміжне дієслово avoir)	дієслова III групи (допоміжне дієслово avoir)	
J'ai fini	J'ai fait	
Tu as fini	Tu as fait	
Il/ Elle/ On a fini	Il/ Elle/ On a fait	
Nous avons fini	Nous avons fait	
Vous avez fini	Vous avez fait	
Ils/ Elles ont fini	Ils/ Elles ont fait	

Вибір допоміжного дієслова

Більшість дієслів відмінюється з **avoir**. У тому числі й дієслова **avoir** і **être**, якщо вони вживаються як смислові дієслова:

L'année passée j'ai été à Paris. – Минулого року я був у Парижі.

Je vous ai réservé deux billets. – Я забронював для вас два білети.

З **être** відмінюються:

1) всі займенникові дієслова (дієслова з часткою **se**): *se laver, se lever, s'adresser* тощо;

2) дієслова, що позначають рух або місцезнаходження (перебування):

aller (йти, їхати) – **allé**;

venir (приходити) – **venu**;

naître (народжуватися) – **né**;
tomber (падати) – **tombé**;
arriver (прийти, приїхати) – **arrivé**;
entrer (увійти) – **entré**;
monter (підніматися) – **monté**;

mourir (вмирати) – **mort**;
rester (залишатись) – **resté**;
partir (їхати, відправлятися) – **parti**;
sortir (виходити) – **sorti**;
descendre (зійти) – **descendu**.

Також з **être** в **passé composé** відмінюються дієслова: *passer* (**passé**) – у значенні «проходити повз»; *retourner* (**retourné**) – у значенні «повертатись»; *demeurer* (**demeuré**) – у значенні «залишатись».

Крім того, дієслова похідні від зазначених, також відмінюються з **être**: *rentrer* (повертатись) – **rentré**, *devenir* (ставати) – **devenu**, *revenir* (повертатись) – **revenu**, *renaître* (відроджуватись) – **rené** тощо.

Щоб краще запам'ятати ці дієслова, вивчіть вірш:

Avec le verbe *être*
on peut **mourir** et **naître**,
entrer, **rester**, **venir**, **sortir**,
aller, **tomber**, **monter**, **partir**,
on peut **descendre** et **arriver**
sans oublier de **se raser**
et **devenir** fort en français
en ajoutant leurs dérivés en **re-**.

Дієслова **monter**, **descendre**, **sortir**, **entrer**, **passer** можуть вживатися як перехідні. У такому випадку вони мають прямий додаток і відмінюються з допоміжним дієсловом **avoir**:

Je suis monté au deuxième étage. – Я піднявся на третій поверх.

J'ai monté l'escalier. – Я піднявся сходами.

Вживання:

В українській мові цьому часу найчастіше відповідає минулий час доконаного виду, що відповідає на питання «що зробив?».

Основним значенням цього часу є вказівка на минулі події, пов'язані з теперішнім моментом. *J'ai mangé un gâteau et je n'ai pas faim maintenant.* – Я з'їв бутерброд і зараз не хочу їсти.

Passé composé може позначати:

1) початок дії: *Soudain, elle a pleuré.* – Вона раптом заплакала. *Le chœur a chanté.* – Хор заспівав.

2) окрему ізольовану дію: *Elle est arrivée à deux heures du matin.* – Вона прийшла о другій ночі.

3) послідовність дій: *Elle s'est réveillée, s'est habillée et est allée se promener.* – Вона проснулася, вдяглась і пішла прогулятися.

4) у сучасній французькій мові, у розмовному мовленні вживається для вираження завершеності дії, що не має зв'язку з теперішнім моментом: *Napoléon est mort en 1821.* – Наполеон помер у 1821 році.

5) дію, що відбулась на тлі іншої тривалої дії в **imparfait**: *Quand nous nous approchions de sa maison, nous avons vu une voiture qui démarrait.* – Коли ми підходили до її будинку, ми побачили машину, яка від'їжджає.

Однак, іноді дієслову недоконаного виду минулого часу у французькій мові може відповідати минулий час доконаного виду, якщо в реченні: 1) зазначено завершений відрізок часу, протягом якого відбувалась ця дія (наприклад, у реченні є слова **longtemps, jusqu'à, pendant, toute la nuit, 3 heures, 3 jours** тощо):

Ils ont discuté cette nouvelle toute la soirée. – Вони обговорювали цю новину весь вечір.

Elle a relu plusieurs fois sa lettre. – Вона перечитала його лист кілька разів.

Elle est partie pour trois jours. – Вона поїхала на три дні.

Le stage a duré trois mois. – Стажування тривало три місяці.

2) дія, що повторюється, обмежена в часі (словами **quelques fois/ plusieurs fois, (trois) fois** тощо):

Il a posé cette question quelques fois. – Він поставив це питання кілька разів.

Martine a vu ce film trois fois. – Мартина дивилась цей фільм три рази.

3) підкреслюється результат дії, а не процес її протікання: *As-tu lu ce livre?* – Ти читав цю книгу? (розуміється – «прочитав», тобто знаєш її зміст).

Дієприкметник минулого часу (**participe passé**)

1 група дієслів: основа + **é** (**parler** → **parlé**)

2 група дієслів: основа + **i** (**finir** → **fini**)

3 група дієслів не має єдиного правила утворення **participe passé**. Їхні форми слід запам'ятовувати або перевіряти їх за довідником <http://www.les-verb.es.com/>.

Дієприкметник минулого часу (**participe passé**) дієслів 3-ї групи

aller (йти) – **allé**

apparaître (з'являтися) – **apparu**

attendre (чекати) – **attendu**

battre (бити) – **battu**

comprendre (розуміти) – **compris**

connaître (знати) – **connu**

convaincre (переконувати) – **convaincu**

croire (вірити) – **crû**

défendre (захищати) – **défendu**

descendre (сходити) – **descendu**

devenir (ставати) – **devenu**

dire (казати) – **dit**

dormir (спати) – **dormi**

élire (обирати) – **élu**

être (бути) – **été**

faire (робити) – **fait**

lire (читати) – **lu**

mettre (ставити, класти) – **mis**

naître (народжуватися) – **né**

ouvrir (відкривати) – **ouvert**

paraître (здаватися) – **paru**

apercevoir (помічати) – **aperçu**

apprendre (вивчати) – **appris**

avoir (мати) – **eu**

boire (пити) – **bu**

conduire (вести) – **conduit**

construire (будувати) – **construit**

courir (бігти) – **couru**

cuire (варити) – **cuit**

dépendre (залежати) – **dépendu**

détruire (руйнувати) – **détruit**

devoir (бути повинним) – **dû**

disparaître (зникати) – **disparu**

écrire (писати) – **écrit**

entendre (чути) – **entendu**

éteindre (вимикати) – **éteint**

falloir (мусити щось зробити) – **fallu**

mentir (брехати) – **menti**

mourir (помирати) – **mort**

obtenir (отримувати) – **obtenu**

offrir (пропонувати) – **offert**

partir (їхати) – **parti**

perdre (втрачати, губити) – **perdu**
pouvoir (могти) – **pu**
produire (виробляти) – **produit**
rendre (віддавати, повертати) – **rendu**
rire (сміятися) – **ri**
rompre (розривати) – **rompu**
sentir (відчувати) – **sentì**
souffrir (страждати) – **souffert**
sourire (посміхатися) – **souri**
taire (мовчати) – **tu**
traduire (перекладати) – **traduit**
valoir (коштувати) – **valu**
venir (приходити) – **venu**
voir (бачити) – **vu**

pleuvoir (дощити) – **plu**
prendre (брати) – **pris**
recevoir (отримувати) – **reçu**
répondre (відповідати) – **répondu**
résoudre (вирішувати) – **résolu**
savoir (знати) – **su**
servir (служувати) – **servi**
sortir (виходити) – **sorti**
suivre (слідувати) – **suivi**
tenir (тримати) – **tenu**
vaincre (перемагати) – **vaincu**
vendre (продавати) – **vendu**
vivre (жити) – **vécu**
vouloir (хотіти) – **voulu**

Заперечна форма

У заперечній формі перша частка **ne (n'** перед дієсловами, що починаються з голосного або з **h**) ставиться перед допоміжним дієсловом, друга **pas** – після допоміжного дієслова. **Participe passé** ставиться після другої заперечної частки! *Il n'est pas venu.*

sujet	ne(n')	auxiliaire	pas	participe passé
Je	n'	ai	pas	mangé.
Tu	n'	as	pas	fini.

У займенникових дієсловах частка **se** залишається перед допоміжним дієсловом: *Il ne s'est pas rasé.*

sujet	ne(n')	pronom	auxiliaire	pas	participe passé
Je	ne	me	suis	pas	levé.
Ils	ne	se	sont	pas	rasés.

Питальна форма

У питальному реченні підмет і допоміжне дієслово міняються місцями: *Est-il venu? A-t-il dit?*

	auxiliaire	sujet	participe passé
	Est-	il	venu?
	A-t-	il	dit ?

У займенникових дієсловах частка **se** залишається перед допоміжним дієсловом: *S'est-il levé?*

Місце займенників-додатків у складних часах

Всі ненаголошені особові займенники-додатки в складних часах стоять перед допоміжним дієсловом: *Il m'a dit. Elle nous a donné. Il l'a lu.*

Місце прислівників у складних часах

Прислівники **beaucoup** (багато), **peu** (мало), **assez** (досить), **trop** (занадто багато), **bien** (добре), **mal** (погано), **déjà** (вже), **encore** (ще), що відносяться до дієслова, у складних часах ставляться між допоміжним дієсловом і **participe passé**:

Je n'ai pas encore vu ce film. – Я ще не бачив цей фільм.

M'as-tu bien compris? – Ти мене добре зрозумів?

J'ai bien aimé ce livre. – Мені дуже сподобалась ця книга.

Решта прислівників ставляться після **participe passé**:

Elle est revenue tard. – Вона повернулась пізно.

Узгодження дієприкметників (**participe passé**) у складних часах

Узгодження дієприкметника передбачає його зміну в роді і числі. Для позначення жіночого роду додається закінчення **-e**, для множини **-s**, для жіночого роду множини **-es**.

Participe passé у складних часах (**passé composé, plus-que-parfait, conditionnel passé, subjonctif passé** та ін.) узгоджується (змінюється в роді і числі) у таких випадках:

1. Узгодження дієприкметника дієслів, що відмінюються з **avoir**:

У більшості випадків дієприкметники, утворені від дієслів, що утворюють складні часи з дієсловом **avoir**, не змінюється в роді і числі, тобто залишаються без змін.

Однак дієприкметник узгоджується в роді і числі з прямим додатком (COD), якщо він передує присудку. Дієприкметник має стояти в тому ж роді і числі, що і прямий додаток! Прямий додаток стоїть перед дієсловом:

• Якщо прямий додаток виражається займенником-прямим додатком:
Il a écrit cette lettre. – *Il l'a écrite.* – Він написав цей лист. – Він його написав.

Cette histoire, je l'ai entendue cent fois. – Ця історія, я вже її чув сто разів.

Les filles, je les ai vues hier. – Дівчата, я їх бачив вчора.

• Якщо речення починається з питальних слів **quelle, quels, quelles** і **combien (de)** (у випадку з останнім узгодження можна не робити):
Combien d'exercices avez-vous faits? = *Combien d'exercices avez-vous fait?* – Скільки вправ ви зробили?

Quels exercices avez-vous faits? – Які вправи ви зробили?

• У реченнях з конструкцією ... **que (qu')** ..., де **que** перекладається як «який, яка, які»: *La chanson qu'elle a chantée était si belle.* – Пісня, яку вона заспівала, була такою красивою.

2. Узгодження дієприкметника дієслів, що відмінюються з **être**:

• Дієприкметники, утворені від дієслів, що входять до списку дієслів-винятків, узгоджуються в роді і числі з підметом:

Les filles sont venues. – Дівчата прийшли.

• Дієприкметники, утворені від займенникових дієслів узгоджуються в роді і числі з підметом, якщо займенникова частка є прямим додатком.
Elle s'est lavée. – Вона вмилася (= Вона вмилася (кого?) себе). У цьому реченні займенникова частка **se** (себе) є прямим додатком, тому дієприкметник отримує закінчення **-e** для позначення жіночого роду.

Elle s'est lavé les mains avant le repas. – Вона помила руки перед їжею (= Вона помила (що?) руки (кому?) собі). У цьому реченні прямим додатком є слово «руки», а займенникова частка *se* (собі) є непрямим додатком (відповідає на питання давального відмінка). Тому узгодження дієприкметника не відбувається.

EXERCICES

Дієслова I групи, що відмінюються з «avoir»

✓ **1 Conjuguez au passé composé à la forme affirmative :** visiter un musée, noter cette adresse, compter ces livres, rencontrer cet homme.

✎ **2 Mettez les verbes entre parenthèses au passé composé.**

1. La discussion _____ (**durer**) deux heures.
2. Je _____ (**rencontrer**) cet homme deux ou trois fois.
3. Ils _____ (**appeler**) un taxi.
4. Je _____ (**ranger**) tes vêtements dans mon armoire.
5. Elle _____ (**lever**) la tête et _____ (**regarder**) Charles avec attention.
6. Il y a deux jours ils _____ (**célébrer**) leur anniversaire de mariage.
7. Nous _____ (**accompagner**) nos amis à la gare.
8. Tu _____ (**oublier**) de les prévenir.
9. Vous _____ (**laisser**) la lettre sur le bureau.
10. On _____ (**sonner**) et nous _____ (**quitter**) la salle.

✎ **3 Mettez au passé composé.**

1. Je rédige un article.
2. Nous imitons cet exemple.
3. Vous occupez une bonne place.
4. Il travaille ferme.
5. Ils regardent le film.
6. Tu apportes la craie.
7. Ils gagnent le match.
8. Elle accepte mon invitation.
9. Les élèves quittent la classe.
10. Elle dessine le tableau.

✎ **4 Mettez au passé composé.**

1. Je ne trouve pas cet article.
2. Il n'allume pas la lampe.
3. Tu ne fermes pas la porte.
4. Nous n'aimons pas le pain.
5. Il ne voyage pas seul.
6. Nous ne dansons pas.
7. On ne sonne pas.
8. Elles ne bavardent pas.
9. Vous ne portez pas les casquettes.
10. Elle n'accepte pas sa proposition.

✎ **5 Mettez à la forme interrogative.**

1. Tu as chanté.
2. Il a cité des exemples.
3. Ils ont commenté le texte.
4. On a sonné.
5. Il a jeté un regard.
6. Votre ami a dansé avec Adèle.
7. Ta sœur a consulté le médecin.
8. Vos amis ont discuté ce problème.
9. Vos frères ont étudié le français.
10. Nous avons possédé une fortune.

Дієслова II групи, що відмінюються з «avoir»

✓ **6 Conjuguez au passé composé:** finir son devoir, choisir le métier de professeur.

✍ 7 Mettez au passé composé.

- 1 Je _____ (choisir) quelques disques.
- 2 Ils _____ (réfléchir) à votre proposition.
- 3 Nous _____ (applaudir) les jeunes acteurs.
- 4 Nous _____ (rebâtir) notre maison.
- 5 _____ (Finir)-vous votre travail?
- 6 Qu'est-ce que vos amis _____ (choisir)?
- 7 Elle ne _____ (grandir) pas.
- 8 Il ne _____ (bâtir) sa maison lui-même.
- 9 On ne _____ (jouir) pas d'une liberté absolue.
- 10 Nous ne _____ (obéir) pas à cette règle.

✍ 8 Mettez au passé composé.

1. Je choisis cette photo.
2. Tu finis tes études.
3. Il ne rougit pas.
4. Finit-elle de lire ?
5. Réussit-il son examen?
6. Ils choisissent les meubles.
7. Nous réunissons nos amis.
8. Cette ville ne grandit pas.
9. Cette ville grandit-elle?
10. Une peur le saisit.

Дієслова III групи, що відмінюються з «avoir»

✍ 9 Mettez au passé composé.

1. Nous _____ (**dire**) adieu à nos amis.
2. Je _____ (**voir**) ce film deux fois.
3. Hier, il _____ (**faire**) tous les devoirs.
4. Il ne _____ (**lire**) pas votre lettre.
5. Je ne _____ (**retenir**) pas son adresse.
6. Ils _____ (**rendre**) tous les livres à la bibliothèque.
7. _____ (**Entendre**)-vous la nouvelle?
8. Nous ne _____ (**comprendre**) pas cette règle.
9. Comment _____ (**écrire**)-ils la dernière dictée?
10. _____ (**Prévenir**)-tu tout le monde?

✍ 10 Mettez au passé composé.

1. Je lis ce livre.
2. Tu dis la vérité.
3. Il reprend ses études.
4. Nous devons vous quitter.
5. Vous répondez à sa lettre.
6. Je comprends cette règle.
7. Il vend sa maison.
8. Claire est absente.
9. Nous faisons cet exercice.
10. Vous entendez sa réponse.

Дієслова, що відмінюються з «être»

✓ 11 Conjuguez au passé composé: arriver à l'heure, descendre à l'hôtel, venir tard.

✍ 19 Mettez au passé composé.

1. Hier je _____ (rentrer) à cinq heures.
2. Mes parents _____ (partir) pour Londres.
3. _____ (Venir)-vous à temps?

4. A quelle station _____ (descendre)-ils?
5. Hier nous ne _____ (aller) pas à la Bibliothèque Nationale, nous _____ (rester) travailler à l'institut.
6. Il _____ (naître) à Paris et sa sœur _____ (naître) à Madrid.
7. Sa mère _____ (mourir) il y a longtemps.
8. A quelle heure _____ (sortir)-tu de la maison?
9. Ma sœur _____ (devenir) une bonne musicienne.
10. Nous ne _____ (revenir) pas trop tard.

✍ 20 Mettez au passé composé.

1. Je viens en retard.	6. Elle reste seule.
2. Il va au concert .	7. Je tombe malade.
3. Tu entres au collège.	8. Ils reviennent de la campagne.
4. Nous sortons du métro.	9. Nous descendons dans le jardin.
5. Vous devenez sérieux .	10. Tu arrives trop tard.

Місце ненаголошених займенників і прислівників в passé composé

✍ 21 Mettez au passé composé à la forme a) affirmative et b) négative.

a) 1. Elle nous explique cela.	b) 1. Vous me répondez.
2. Je te laisse son adresse.	2. Elle vous écrit.
3. Il lui dit bonjour.	3. Tu l'entends.
4. Vous le traduisez.	4. Je les apprends.
5. Nous les comprenons.	5. Nous le visitons.

✍ 22 Mettez au passé composé. Fates attention à la place de l'adverbe:

1. Nous _____ (travailler) *beaucoup* hier.
2. Je _____ (trouver) *peu* d'exemples sur cette règle.
3. Nous ne _____ (faire) pas *encore* cet exercice.
4. Nous _____ (faire) *encore* deux exercices.
5. Cette semaine je _____ (lire) *peu*.
6. Je _____ (trouver) *encore* une faute.
7. Il ne _____ (trouver) pas *encore* cet article.
8. Vous ne _____ (travailler) pas *assez* pendant ce semestre.
9. Cette histoire me _____ (intriguer) *beaucoup*.
10. Tu lui _____ (poser) *trop* de questions.

Passé composé займенникових дієслів

✓ 23 Conjuguez les verbes au passé composé: à la forme affirmative, négative, interrogative: se baigner, s'habiller, se trouver, s'amuser, se peigner, s'arrêter.

✍ 24 Mettez au passé composé.

1. Je _____ (se promener) sur les boulevards.
2. Votre montre _____ (s'arrêter).
3. Tu _____ (se dépêcher) de partir.
4. Ils _____ (se rencontrer) dans le métro.
5. Vous _____ (se tromper).
6. Je _____ (se reposer) bien.

7. Nous _____ (s'arrêter) au coin de la rue.
 8. Vous _____ (se réunir) trop tard.
 9. Vous ne _____ (se tromper) pas.
 10. Nous ne _____ (se baigner) pas dans cette rivière.

📖 LE PASSÉ IMMÉDIAT (LE PASSÉ RÉCENT) (Найближчий минулий час)

Passé immédiat позначає дію, що тільки-но здійснилась, що безпосередньо передувала теперішньому моменту.

🔗 Утворення:

« **venir** » (au présent) + **de** + **infinitif** (du verbe conjugué)

Passé immédiat утворюється за допомогою теперішнього часу дієслова «**venir**» з прийменником **de** і **інфінітиву** відмінюваного дієслова.

Il vient de partir. – Він тільки-но пішов.

👉 **Remarque** : Займенник, що є додатком до дієслова у **passé immédiat** ставиться перед інфінітивом:

Il vient de leur téléphoner. – Він тільки-но їм зателефонував.

Nous venons de nous lever. – Ми тільки-но піднялися.

👉 **Remarque** : У заперечній формі частки **ne** і **pas** стоять навколо дієслова **venir**: *Je ne viens pas de comprendre votre explication.*

Зразок відмінювання дієслів у **Passé immédiat**

comprendre	se lever
je viens de comprendre	je viens de me lever
tu viens de comprendre	tu viens de te lever
il/elle/on vient de comprendre	il/elle/on vient de se lever
nous venons de comprendre	nous venons de nous lever
vous venez de comprendre	vous venez de vous lever
ils/elles viennent de comprendre	ils/elles viennent de se lever

🔗 Вживання:

Форми **passé immédiat** передаються українською дієсловами у минулому часі у сполученні зі словами «**тільки-но**», «**щойно**», «**нещодавно**»:

Je viens de rencontrer votre frère. – Я **тільки-но** зустрів вашого брата.

Nous venons d'acheter une maison de campagne. – Ми **нещодавно** купили позаміський будинок.

Найчастіше питання стоїть у **passé composé**, а відповідь у **passé immédiat**:

– *Virginie est arrivée ?* – *Oui, elle vient d'arriver.*

– Віржині прийшла? – Так, вона тільки-но прийшла.

👉 **Remarque !** Для передачі **послідовних дій** вживають **passé composé**.

✍️ EXERCICES

- ✓ 1 Conjuguez au **passé immédiat** : entendre un bruit ; prendre un taxi.

✍ 2 Mettez au *passé immédiat* les verbes entre parenthèses.

1. Je _____ (**obtenir**) ce poste.
2. Il me _____ (**faire**) cette proposition.
3. Tu _____ (**dire**) le contraire.
4. Nous _____ (**se baigner**).
5. Ils nous _____ (**apprendre**) son arrivée.
6. Ce journal _____ (**être**) fondé.
7. Vous me _____ (**poser**) la même question.
8. Ces arbres encore _____ (**être**) planté).
9. Son livre _____ (**être**) édité).
10. Il _____ (**ranger**) rapidement tes affaires.

✍ 3 Ces verbes sont au *présent*. Mettez-les au *passé immédiat*.

Modèle : Il comprend cette règle → *Il vient de comprendre* cette règle.

1. Je ferme la porte.	6. Je mets du sel dans la soupe.
2. Elle part.	7. Nous visitons ce musée.
3. Vous lisez ce texte.	8. Tu déménages.
4. Ils découvrent la France.	9. Vous faites une faute.
5. Elles rangent la chambre.	10. Je fais ma gymnastique.

✍ 4 Ces verbes sont au *passé composé*. Mettez-les au *passé immédiat*.

Modèle : Il a compris → *Il vient de comprendre*.

1. Il est parti.	6. Nous avons fini.
2. Vous êtes arrivés.	7. J'ai mis.
3. Vous avez répondu.	8. On a choisi.
4. Ils ont traduit.	9. J'ai vendu.
5. Tu es revenu.	10. Ils ont réfléchi.

✍ 5 Répondez en utilisant le *passé immédiat*. Si possible, utilisez aussi les pronoms personnels

Modèle : Elle a posté la lettre ? – *Oui, elle vient de poster la lettre. Oui, elle vient de la poster.*

1. Elle a trouvé ses clés ?	1. Il a déjà guéri ?
2. Vous avez déjà vu votre nouveau voisin ?	2. Ils sont partis en vacances ?
3. Ils ont vendu leur maison de campagne ?	3. Elle a écrit à ses parents ?
4. Tu as fini ton projet ?	4. Vous vous êtes séparés ?
5. Elle a servi le dîner ?	5. Tu lui as donné ton courriel ?
6. Tu as reçu la réponse ?	6. Il a téléphoné à Paul ?
7. Il a vendu sa maison ?	7. Ils se sont mariés ?
8. Tu as vu ce beau film ?	8. Tu t'es reposé ?
9. Elle a traduit tout le texte ?	9. Les enfants se sont-ils déjà couchés ?
10. Vous avez déjà fait votre gymnastique ?	10. Il s'est excusé à ses camarades ?

6 Répondez aux questions. Suivez le modèle :

Modèle: As-tu vu *Hélène*? → *Oui, je viens de la voir.*
A-t-il répondu à son chef? → *Oui, il vient de lui répondre.*

1. A-t-elle corrigé *la faute*?
2. Avez-vous invité *les professeurs*?
3. As-tu répondu à *tes parents*?
4. Ont-ils écrit à *leurs amies*?
5. A-t-elle aperçu *Jean-Luc*?
6. Avez-vous accueilli *la délégation étrangère*?
7. Ont-ils prévenu *leurs collègues*?
8. Avez-vous reconduit *Monique* ?
9. Ont-ils téléphoné à *leurs grands-parents*?
10. Avez-vous résolu *ce problème* ?

LE FUTUR IMMÉDIAT (LE FUTUR PROCHE) (Найближчий майбутній час)

Le Futur immédiat (futur proche) позначає дію безпосередньо пов'язану з теперішнім часом. Українською мовою він передається дієсловом у майбутньому часі у сполученні з прислівником *зараз* або словами *збиратися, мати намір* (щось зробити):

Je vais vous expliquer cela. Я вам зараз це поясню.

Qu'allez-vous faire après les cours? Що ви збираєтесь робити після лекцій?

Утворення:

« **aller** » (au présent) + **infinitif** (du verbe conjugué)

Le Futur immédiat утворюється за допомогою теперішнього часу дієслова «**aller**» і **інфінітиву** відмінюваного дієслова.

Je vais partir. – Я зараз поїду. *Tu vas déjeuner ?* – Ти збираєшся обідати? *Nous allons déménager.* – Ми збираємося переїхати.

 Attention ! Дієслово «**aller**» у формах цього часу втрачає своє основне значення і виражає відтінок часу (майбутню найближчу дію).

 Attention ! Для **futur immédiat** дієслова «**aller**», двічі вживається дієслово «**aller**» :
Je vais aller en Grèce. – Я незабаром їду до Греції.
Nous allons aller en France. – Ми збираємося поїхати до Франції.

 Attention! Займенники у **futur immédiat** ставляться перед інфінітивом
Je vais les inviter. – Я збираюсь їх запросити.
Je vais leur téléphoner. – Я їм зараз зателефоную.

Зразок відмінювання дієслів au **futur immédiat**

Aujourd'hui	Demain
J'écris une lettre	Je <i>vais écrire</i> une lettre à mon ami(e)
Tu écris une lettre	Tu <i>vas écrire</i> une lettre à ton ami(e)
Il/elle écrit une lettre	Il/elle <i>va écrire</i> une lettre à son ami(e)

Nous écrivons une lettre	Nous allons écrire une lettre à notre ami(e)
Vous écrivez une lettre	Vous allez écrire une lettre à votre ami(e)
Ils/elles écrivent une lettre	Ils/elles vont écrire une lettre à leur ami(e)

Вживання:

Le futur immédiat вживається, щоб :

- говорити про дію, що відбудеться найближчим часом:
– *Paul est encore en retard ?* – Поль запізнюється?
- *Ne vous inquiétez pas ! Il va arriver dans cinq minutes.* – Не турбуйтеся. Він буде через п'ять хвилин.
- говорити про плани, наміри :
Paul et Marie vont se marier dans quelques mois. – Поль і Марія збираються одружитися через кілька місяців.

 Remarque: У сучасній французькій мові (особливо у розмовному стилі) **futur immédiat** вживається часто у значенні простого майбутнього:
Fais attention, tu vas tomber! – Уважніше, ти впадеш!

 Attention! У заперечній формі частки «**ne (n')**» і «**pas**» стоять навколо дієслова «**aller**».
Je ne vais pas aller au marché. Nous n'allons pas beaucoup nous reposer.

 Attention! Прислівники **якості** і **кількості** розміщуються між двома дієсловами:
Je vais beaucoup travailler. Je vais bien dormir.

Прислівники **міця** і **часу**, а також прислівники на «**-ment**» стоять, як правило, після інфінітиву.
Tu vas dîner dehors ? Vous allez rentrer tard ? Il va conduire prudemment.

EXERCICES

✓ **1 Conjuguez au futur immédiat:** répondre à cette question ; prendre un taxi.

 2 Ces verbes sont au présent. Mettez-les au futur immédiat.

Modèle : Je ferme la porte → *Je vais fermer la porte.*

1. Il traduit ce texte.	6. Je mets du sel dans la soupe.
2. Elle part.	7. Nous visitons ce musée.
3. Vous lisez ce texte.	8. Tu déménages.
4. Ils découvrent la France.	9. Vous faites une faute.
5. Elles rangent la chambre.	10. Je fais ma gymnastique.

 3 Mettez les verbes au futur immédiat.

1. Vite, il faut se dépêcher, la banque _____ (fermer).
2. Oh là là! Les invités _____ (arriver) et rien n'est prêt.
3. Entrez, le spectacle _____ (commencer).
4. Mesdames et Messieurs, nous _____ (décoller) dans quelques instants!

- 5.–Je ne comprends rien, c'est difficile! – Attends, je _____ (**expliquer**) tout de suite.
6. Oh, regarde les nuages, il _____ (**pleuvoir**)!
7. C'est l'heure, vous _____ (**être**) en retard au travail.
8. Tu _____ (**rester**) à la maison et tu _____ (**attendre**) jusqu'à mon retour.
9. – Quelle heure est-il. – Il _____ (**être**) bientôt dix heures.
10. Vous _____ (**apprendre**) le chinois.

4 Complétez au futur immédiat selon l'exemple.

Modèle : Normalement, il prend le train (avion) → Cette fois, il va prendre l'avion.

1. Normalement, elle prend un café. (thé)
2. En général, il se lève à 6 heures. (7 heures)
3. Ils dînent dans un restaurant chinois. (indien)
4. Normalement, je me couche à 23 heures. (minuit)
5. En général, nous faisons les courses le vendredi. (samedi)
6. Vous jouez au tennis. (ping-pong)
7. Tu connais déjà ma mère. (père)
8. Normalement, elle écrit des lettres. (courriel)
9. En général, ils vont à la montagne. (à la mer)
10. Tu t'occupes des enfants. (de moi!)

5 Mettez les verbes au futur proche et à la forme négative.

Modèle : Ce soir, je vais travailler, je *ne vais pas me coucher* (se coucher) tôt.

1. Ce week-end, il va étudier, il _____ (se promener).
2. Dimanche, vous allez déménager, vous _____ (se reposer).
3. Cet été, nous allons voyager, nous _____ (s'arrêter) chez nos parents.
4. La semaine prochaine, ils vont passer leur examen, ils _____ (s'amuser).
5. Samedi soir, je vais à l'anniversaire d'un copain, je _____ (s'ennuyer).
6. Vous allez sortir en discothèque. Et nous, nous _____ (aller) avec vous.
7. Nous, nous allons finir à 6 heures. Mais eux, ils _____ (rester) au boulot jusqu'à 9 heures.
8. Lui, il va rentrer tard. Mais moi, je _____ (revenir) à l'heure.
9. Moi, je vais prendre le métro. Mais toi, tu _____ (prendre) un taxi.
10. Toi, tu vas rester. Mais moi, je _____ (aller) à Kyiv.

LES NOMBRES A PARTIR DE 100 (числівники від 100)

100 cent	600 six cents	2000 deux mille
200 deux cents	700 sept cents	1848 mille huit cent quarante-huit
300 trois cents	800 huit cents	1957 mille neuf cent cinquante-neuf
400 quatre cents	900 neuf cents	1985 mille (mil) neuf cents quatre-vingt-cinq
500 cinq cents	1000 mille	2024 deux mille vingt-quatre

Mille ne має форми множини *six mille personnes*. Крім **mille** є ще форма **mil**, але використовується вона лише в датах *mille (mil) neuf cents soixante-cinq*, говорять також *diz-huit soixante-cinq*.

Un million i un milliard мають форму множини і вживаються з прийменником «de» перед іменником *huit millions de / huit milliards de personnes*.

MAIS pour exprimer une précision ou une opposition (« mais » для вираження протиставлення та для уточнення)

« Mais » є одним із найуживаніших слів для вираження протиставлення або поступки. Цей логічний конектор стоїть між двома протилежними або суперечливими ідеями: *Je déteste la neige, mais j'adore faire du ski*. – Я терпіти не можу сніг, але я обожаю кататись на лижах. *Tu m'as offert des lys, mais je préfère les dahlias*. – Ти мені подарував лілії, але я більш люблю жоржини. Цьому слову нерідко передуює кома.

Також « mais » може виражати уточнення: *Il ne parle pas l'espagnol mais il le comprend*. – Він не розмовляє іспанською, але він її розуміє.

LE MODE IMPÉRATIF (Наказовий спосіб)

L'impératif – це спосіб, що виражає різні відтінки наказу: побажання, заборону, пораду, прохання тощо.

– *Assieds-toi !* – Сідай!

– *Fais bien attention !* – Зверніть увагу!

– *Ne bougez pas !* – Не рухайтесь!

Утворення:

Наказовий спосіб має тільки три форми: 2-га особа однини («**tu**»), 1-а особа множини («**nous**»), 2-га особа множини («**vous**»). Займенник-підмет відсутній.

– *Regarde !* – Дивись!

– *Regardons !* – Подивимось!

– *Regardez !* – Дивіться!

 Remarque : Для 3-ї особи однини і множини використовується **subjonctif**.

Que personne ne sorte ! – Ніхто не виходить!

Qu'ils entrent ! – Хай вони увійдуть!

Impératif présent має ті самі форми, що **Présent de l'indicatif**.

Présent de l'indicatif	Impératif présent
tu fais	→fais !
nous faisons	→faisons !
vous faites	→faites !
tu finis	→finis !
nous finissons	→finissons !
vous finissez	→finissez !

Дієслова 2-ї особи однини, що закінчуються на **–es** в **Présent de l'indicatif**, втрачають **–s** в **Impératif présent** і мають закінчення **–e**.

Présent de l'indicatif	Impératif présent
Tu travailles	→travaille !

Tu ouvres	→ouvre !
-----------	----------

☞ **Attention !** Ставте знак оклику !

PRÉSENT	IMPERATIF AFFIRMATIF	IMPÉRATIF NÉGATIF
Tu parles Nous parlons Vous parlez	Parle ! Parlons ! Parlez !	Ne parle pas ! Ne parlons pas ! Ne parlez pas !
Tu finis Nous finissons Vous finissez	Finis ! Finissons ! Finissez !	Ne finis pas ! Ne finissons pas ! Ne finissez pas !
Tu te lèves Nous nous levons Vous vous levez	Lève-toi ! Levons-nous ! Levez-vous !	Ne te lève pas ! Ne nous levons pas ! Ne vous levez pas !

☞ **Remarque:** Зверніть увагу на дефіс між дієсловом і займенником-додатком.

☞ **Cas particuliers:** Дієслово **aller:** *tu vas* → **va** !

4 дієслова мають **спеціальні форми** наказового способу:

IMPÉRATIFS IRRÉGULIERS		
ÊTRE	AVOIR	SAVOIR
Sois !	Aie !	Sache !
Soyons !	Ayons !	Sachons !
Soyez !	Ayez !	Sachez !

Наказовий спосіб дієслова **vouloir** має тільки одну форму, що використовується : **veuillez**. Це наказовий ввічливості. Його використовують в офіційному листуванні.

Veillez-vous asseoir, Madame.

Veillez agréer, Madame, Monsieur, l'expression de ma considération distinguée.

🚦 **Вживання:**

Impératif présent виражає залежно від контексту наказ, заборону, побажання, прохання.

*Nous allons être en retard. **Dépêchons-nous** ! (ordre)*

*Attention ! **ne touchez pas ça**. C'est un produit dangereux ! (défense)*

***Passez de bonnes vacances** (souhait)*

*Mon stylo ne marche plus. **Prête-m'en un, s'il te plait** ! (demande)*

Він може мати значення futur immédiat або futur lointain.

***Ferme la porte** ! (futur immédiat)*

*Quand vous serez arrivés à Bruxelles, **téléphonez-nous** ! (futur lointain)*

Займенники-додатки з дієсловом у наказовому способі

У стверджувальній формі займенники-додатки стоять після дієслова :

*Ecoute-**le** !*

*Téléphone-**lui** !*

*Allons-**y** !*

*Ecoute-**les** !*

*Téléphone-**leur** !*

*Prends-**en** !*

« **Me** » і « **te** » перетворюються на « **moi** » і « **toi** »:

Téléphone-moi !

Lève-toi !

Dépêche-toi !

☞ **Remarque** : Коли форма наказового способу 2-ї особи однини дієслів на **-er** або **-vrir / -frir** (типу **ouvrir / offrir**) вживається з займенниками **en** та **y**, для полегшення вимови і милозвучності додають **-s** :

Vas-y! — Йди туди! *Parles-en!* — Поговори про це! *Donnes-en!* — Дай його!

У заперечній формі займенники залишаються перед дієсловом не змінюючи своєї форми :

Ne me téléphone pas !

Ne te lève pas !

Ne t'inquiète pas !

EXERCICES

✍ 1 Conjuguer le verbe souligné à l'impératif présent : chanter un air, donner un bonbon.

1. 1re personne du singulier :

2. 1re personne du pluriel :

3. 2e personne du pluriel :

✍ 2 Conjuguer le verbe souligné à l'impératif présent : ne pas aller à la plage, ne pas être timide, ne pas avoir peur.

1. 1re personne du singulier :

2. 1re personne du pluriel :

3. 2e personne du pluriel :

3 Remplacer les pointillés par le verbe proposé conjugué à l'impératif présent, au singulier.

➤ Exemple : *Manger*.....*Mange ce gâteau*.

1. *Employer* :bien ton temps.

2. *Payer* :tes dettes.

3. *Chercher* : Si tu n'as pas de travail,.....en.

4. *Rappeler* :toi tes fautes.

5. *Vendre* : Ne.....pas la peau de l'ours avant de l'avoir tué.

6. *Juger* : Ne.....pas sur les apparences.

7. *Aller* : Si le devoir t'appelle,.....y sans hésiter.

8. *Savoir* :modérer tes désirs.

9. *Prévoir* :l'avenir si tu peux.

10. *Éteindre* :la lumière !

4 Remplacer les pointillés par le verbe proposé conjugué à l'impératif présent, a) *1re personne du pluriel*, b) *2e personne du pluriel*.

a) 1. *Dire* : Ne.....pas tout ce que nous faisons.

2. *Ranger* :nos affaires dans notre armoire.

3. *Faire* :le moins de bruit possible pour ne pas les réveiller.

4. *Savoir* :convaincre les jurés.

5. *Forcer* : Ne.....point notre talent.

b) 1. *Se moquer* : Ne.....des misérables !

2. *Redire* : Ne.....pas toujours la même chose.

3. *Faire* : Ne.....jamais d'esprit pour les sots ; ils ne vous comprendraient pas.

4. *Prendre* : Ne.....pas vos désirs pour des réalités.

5. *Être* :raisonnables pour une fois !

✍ 5 Formulez ces ordres et ces conseils à l'impératif.

Modèle : Tu dois aller chez le dentiste. → *Va chez le dentiste !*

1. Nous ne devons pas trop dépenser.

2. Tu dois devons être prudents.

3. Tu ne dois pas conduire trop vite.

4. Vous devez aller chez le médecin.

5. Tu ne dois pas oublier tes clés.

6. Nous devons terminer nos devoirs.

7. Nous ne devons pas être pessimistes.

8. Vous devez avoir du courage.

9. Vous ne devez pas dormir.

10. Vous ne devez pas exagérer.

✍ 6 Mettez les verbes pronominaux à l'impératif.

Modèle : Tu te lèves à 7 heures. → *Lève-toi à 7 heures !*

1. Tu t'assieds à côté de moi...

2. Vous vous reposez...

3. Tu te regardes dans la glace ...

4. Nous nous habillons chaudement...

5. Tu te dépêches...

6. Tu te réveilles à 6 heures...

7. Vous vous retrouvez devant la poste...

8. Nous nous promenons dans les bois...

9. Tu te laves les mains...

10. Vous vous asseyez...

✍ 7 Verbes pronominaux et négation. Transformez les phrases suivantes.

Modèle : Assieds-toi ! → *Ne t'assieds pas !*

Levez-vous !	Habilite-toi !
Dépêchez-vous !	Asseyons-nous !

Inquiétez-vous !	Couche-toi ici !
Lève-toi !	Prépare-toi maintenant !
Embrassez-vous !	Déguise-toi !

 8 Verbes pronominaux et négation. Dites le contraire.

Modèle : Déguisez-vous en pompier ! → *Ne vous déguisez pas en pompier !*

1. Retournez-vous !	2. Ne t'excuse pas !
3. Ne vous levez pas !	4. Mêle-toi de leurs affaires !
5. Regarde-toi !	6. Moquez-vous de lui !
7. Surtout, dépêche-toi !	8. Promène-toi avec les enfants !
9. Ne t'assieds pas là !	10. Ne nous installons pas ici !

*** A vous! 9 Donnez trois conseils.**

- à une personne qui va passer son permis de conduire ;
- à un fumeur qui veut arrêter de fumer ;
- à une personne qui a un rendez-vous amoureux ;
- à une personne qui veut apprendre à cuisiner un œuf dur;
- pour rester en forme ;
- pour apprendre le français ;
- pour maigrir;
- pour accéder au campus ZNU depuis la gare Zaporijjia I.